

Julkaisija Helsingin yliopisto, Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS, Kasvitieteen yksikkö.

Toimitus Mikko Piirainen (päätoimittaja, puh. 02941 24438), Leena Helynranta (toimitussihteeri, puh. 02941 24435), Juha Suominen, Pertti Uotila.

Toimituksen osoite Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS, PL 7, 00014 Helsingin yliopisto.

Toimituksen sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@helsinki.fi (paitsi suominen.juha1@pp.inet.fi).

Tilaukset ja osoitteenmuutokset sähköpostilla kasvimuseo@helsinki.fi

Taitto Leena Helynranta **Painopaikka** Grano Oy, Helsinki

Lutukka ilmestyy vuosittain neljänä numerona. Vuosikerran **tilaushinta** on 26,00 € (sis. alv. 10 %).

www.luomus.fi/lutukka

Lutukka is a floristic periodical quarterly published by the Botany Unit, Finnish Museum of Natural History, University of Helsinki. It contains short articles on Finnish flora, both flowering plants and cryptogams, floristics, important plant finds, floristic mapping, threatened plants, working techniques, news and book reviews. Lutukka is the Finnish name of *Capsella bursa-pastoris* (L.) Medik.

Editors Mikko Piirainen (Editor-in-Chief), Leena Helynranta, Juha Suominen, Pertti Uotila.

Address Botany Unit, Finnish Museum of Natural History, P.O. Box 7, FI-00014 University of Helsinki.

Kansi Annikki Saarisalo-Taubert listasi Suuressa kasvikirjassa (toim. J. Jalas 1965) keltakynsimön (*Draba nemorosa*) ja idänharmion (*Berteroa incana*) 'varuskuntakasveiksi', jotka kuuluvat muun muassa Viipurin, Käkisalmen, Kymminlinnan ja Haminan valliketojen lajistoon. Lappeenrannan Linnoituksilla keltakynsimö on läsnä, ja voi sen tavata (ei kuitenkaan joka vuosi) Helsingin Suomenlinnankin vallituksilla. — Kuva: Suomenlinnan Kustaanmiekka 4.6.2015, L. Helynranta.

Vieraslajien luetteloa päivitetään

Vieraslajit ovat eliöitä, jotka ihminen on tuonut tarkoituksella tai vahingossa niiden luontaisen levinneisyysalueen ulkopuolelle. Vieraslajeja kutsutaan haitallisiksi, jos ne luontoon päästessään voivat aiheuttaa vahinkoa luonnon monimuotoisuudelle esimerkiksi viemällä alkuperäislajien elintilaa, levittämällä tauteja tai kilpailemalla alkuperäislajien kanssa samoista resursseista.

Euroopan unionin vieraslajiluettelon lajien maahantuonti, kasvattaminen, myynti, muu hallussapito ja ympäristöön päästäminen on ollut kiellettyä vuoden 2015 alusta. Kansallisesti merkityksellisten vieraslajien kohdalla Vieraslajiasetuksessa kielletään erikseen lisäksi kuljettaminen, markkinoille saattaminen, välittäminen ja muu luovuttaminen.

EU:n vieraslajiluettelon putkilokasvilajeista on Suomessa tavattu luontoon levinneinä jättipalsamia (*Impatiens glandulifera*), kaukasi-anjättiputkea (*Heracleum mantegazzianum*), persianjättiputkea (*H. persicum*) ja keltamajavankaalia (*Lysichiton americanum*); lisäksi on varmistamattomia havaintoja armenianjättiputkesta (*H. sosnowskyi*).

EU:n vieraslajiluetteloa täydennetään todennäköisesti kesän 2019 aikana, joten lajiluettelo saattaa pidentyä lähitulevaisuudessa.

Kansallisesti merkityksellisiä vieraslajeja Suomessa ovat kanadanvesirutto (*Elodea canadensis*), lännenpalsami (*Impatiens capensis*), hamppuvillakko (*Jacobaea cannabifolia*; ks. Arto Kurton kirjoitus tässä lehdessä, s. 45–48), alaskanlupiini (*Lupinus nootkatensis*), komealupiini (*L. polyphyllus*), japanintatar (*Reynoutria japonica*), sahalinintatar (*R. sachalinensis*), kahden edellisen risteymä tarhatar (*R. ×bohemica*) sekä kurtturnuusu (*Rosa rugosa*).

Tuorein kansallinen säädös (Valtioneuvoston asetus vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta) astui voimaan 1.6.2019. Tämän jälkeen lakitekstien kiellot koskevat kaikkia yllä mainittuja lajeja, vain kurtturnuusun kasvattamiskiellolle myönnettiin kolmen vuoden siirtymäaika.

Lakitekstiin sisältyy myös sanktioita: *Joka tahallaan ... pitää hallussaan, kasvattaa taikka myy tai muutoin luovuttaa, käyttää taikka kuljettaa omaan lukuunsa tai luo-*

uttaa omaan lukuunsa kuljetettavaksi tai saattaa markkinoille ... vieraslajin, on tuomittava, jollei testosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta ... sakkoon.

Lakiin ja asetukseen kirjattujen haitallisten vieraslajien lisäksi kansallisessa vieraslajistrategiassa lueteltiin vuonna 2012 yhteensä 44 haitallista, tarkkailtavaa tai paikallisesti haitallista vieraskasvilajia. Tämän jälkeenkin luetteloa on täydennetty, ja Vieraslajiportaaliassa (vieraslajit.fi) on listattu yhteensä 86 haitallista tai tarkkailtavaa putkilokasvien vieraslajia; joukkoon kuuluu jonkin verran myös sellaisia lajeja, joita ei Suomesta ole vielä tavattu.

Kaikki eivät aina ota vieraslaji-ongelmaa kovin vakavasti, ja usein törmää siihen kuvitelmaan, että vieraslajit jopa jollain tavalla edistäisivät luontomme biodiversiteettiä (esim. HS yleisönosasto 13.6.2019). Toivottavasti kuitenkin uuden vieraslajiasetuksen saama mediajulkisuus herättelee vielä nukkuvia ja muistuttaa meitä tästä vähitellen ja valitettavan usein kaikessa hiljaisuudessa etenevästä ja laajenevasta ympäristöongelmasta.

— Mikko Piirainen